DEDE KORKUT HİKÂYELERİNDE ÇOBAN

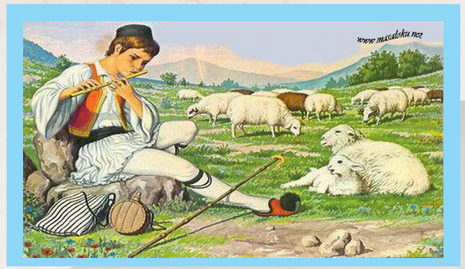

Dede Korkut Kitabı'nda iki hikâyede çoban kahraman tipi mevcuttur: Salur Kazanun İvi Yağmalanduğı Boy ve Basat Depegözi Öldürdügi Boy. Bu hikâyelerin birincisinde çoban yardımcı kahraman rolündedir. Kazan Bey'den sonraki en önemli kahramandır. Şökli Melik'e bağlı düşmanlar Kazan Bey'in koyunlarını götürmek için Karaçuk Çoban'ın bekçiliğindeki ağıla baskın yaparlar. Onlar gelmeden evvel Karaçuk Çoban 'kara kaygılı vakıa' görür. 'Erenler evreni Karaçuk Çoban yanına iki kardeşini alarak kâfire karşı durur. İki kardeşi şehit olur. Karaçuk Çoban tek başına altı yüz kâfiri kırar. Olağanüstü olarak görülen Karaçuk Çoban'ın elinde sadece sapan vardır ve üç yüz kişiye karşı mücadele etmektedir.

Dede Korkut'ta çoğu kez hikâyelerde baş kahramanda dahi görmediğimiz kuvvet, çobanda vardır. Hikâyede gücü ve cesareti ile alp tipini temsil eden Salur Kazan'ın önüne geçmektedir. Karaçuk Çoban yenilmezliği ile mitolojik kahraman modeli sergilemektedir. Mitolojik kahramanlar gibi üstün güç ve cesaret sahibidir. Karaçuk Çoban'ın kâfir baskınından evvel rüya görmesi de onun sıradan bir kahraman olmadığını gösterir.

Çoban tipinin yardımcı kahraman olarak gösterdiği bu rolün kaynağında mitolojik dönemin çoban ata kültü mevcuttur. Göçer hayat yaşayan ve yaşamında hayvanlara çok önemli bir yer verilmiş olan eski Türk toplumunda insanlar gibi hayvanların da koruyucusu önem taşımaktaydı. Bu yaşam koşullarında çoban ata kültü önem taşımaktadır. "Bütün çobanların koruyucu atası ve hayvan sürülerinin hamisi olan çoban ata kültü, uzun süre hayvan besleyen göçebe Türklerin arasında popüler olmuş, zamanla onun fonksiyonu diğer tarihî ve efsanevî şahısların arasında paylaşılmışsa da çoban ata hayvancılığın iyesi konumunu muhafaza edebilmiştir. " (Bayat, 2007:85). Karaçuk Çoban'ın, tabiat iyesi rolünü üstlendiği görülmektedir, bu sebeple, başlangıçta Kazan'ın koyunlarını korumak için ağılın kapısını bastırmakta, ama hikâyenin ilerleyen kısımlarında sosyal bir kimlikle karşımıza çıkmaktadır.

Tepegöz'de çoban olumsuz bir kahraman olarak görülür. Konur Koca Saru Çoban'ın Oğuz'a büyük zararı dokunur. Oğuz yaylaya göçerken en önde göçen Konur Koca Saru Çoban'ın, bir pınar başında gördüğü peri kızlarının biriyle, peri kızının rızası olmadan ilişkiye girmesi sonucu Tepegöz doğmuş, bu da Oğuz'un başına büyük bela getirmiştir, bu çoban sıradan bir kahramandır. Orhan Şaik Gökyay, çoban tipinin göçebe halkların gözünde aşağı tabakadan, cahil, bilgisiz bir sınıfa dâhil olduğunu belirtmekte ama kimi zaman da sadık bir yardımcı olarak efendisini kurtardığını ifade etmektedir. Yine aynı eserde Şamil A. Cemşidof'tan nakille Karaçuk Dağı ile Karaçuk Çoban'ın adı arasındaki benzerliğe dikkat çekilmekte ve Karaçuk Çoban'la alakalı efsanelerden söz edilmektedir. Bu efsanelerde Karaçuk Çoban'ın doğduğu yer olan Karaçuk Dağı'nın zirvesinden eğilip Honaşın çayından iki saat müddetle su içtiği, zincir kollu sapanına büyük kaya taşları koyup atarak baskın yaptığı düşmanları kovaladığı gibi anlatılar mevcuttur. Anlaşılan odur ki çoban Azerbaycan sahasında Dede Korkut nispetinde değilse de efsaneleşmiş bir tiptir. Efsane motifleri onun olağanüstü gücünü göstermektedir.

HIZIR

Boğaç Han'ı kırk namerdin sözüne uyan Dirse Han okla yaraladığı ve Kazılık Dağı'nda tek başına bıraktığı zaman oğlanın yardımına Hızır yetişir: "Oğlan anda yıkıldukda boz atlu Hızır oğlana hazır oldu. Üç katla yarasını eli-y-le sığadı, sana bu yaradan korhma oğlan ölüm yoktur, tağ çiçegi anan südüyle senün yarana melhemdür didi, gayıb oldu." Hızır Aleyhisselam inanışlara ve kendisi ile alakalı efsanelere uygun bir biçimde metin içinde yer almaktadır. Kahraman ölümcül bir yara almıştır, imdadına darda kalanların imdadına ulaşan boz atlı Hızır yetişmiş, yarasını sıvazlayarak ilk tedavisini yapmış, çareyi söylemiş ve kaybolmuştur. Kur'an-ı Kerim'de Kehf suresinde Hz. Musa ile yolculuk yapan ve kendisine yüce Allah tarafından rahmet verilmiş olan bir kuldan bahsedilir: "Derken kullarımızdan bir kul buldular ki, ona kendi indimizden bir rahmet vermiştik. Ve ona nezdimizden bir ilim öğretmiş tik "

AT

Türk destan geleneğinde at kahramanın en önemli yardımcısıdır. Kahramanın kendisi gibi doğumu mistik şekilde olan, kahramanla kimi zaman aynı gün doğan, özel isimleri olan, kahramanı kimi zaman en zor durumlardan kurtaran atlar, Türk destanlarında önemli bir yardımcı kahraman rolüyle karşımıza çıkar. Dede Korkut Kitabı'ndaki atlar bu özelliklerle ve bir yardımcı kahraman rolüyle karşımıza çıkmıyor. Kahramanın mutlaka atı vardır. Ergenliğe geçiş sürecinde diğer hediyelerle beraber kendisine at da verilir ama bu atlar, "attan aygır, deveden buğra koyundan koç kırdırılan" şölenlerde kesilerek eti yenen, kahramanın ölmesi hâlinde kesilerek ölü aşı yapılıp dağıtılan atlardır. Oğuz'un Alaca Atı, Köroğlu'nda Kırat, Manas'ta Ak Kula örneklerinde olduğu gibi diğer destanlarda isimleriyle zikredilirken Dede Korkut'ta atlara isim verilmesi söz konusu olmayıp cinsleri ile söz edilir. Türüne göre atlarla ilgili adlandırmalar yapılırken kazılık at (15 yerde), bidevi at (22 yerde).

Behiye Köksel

Engin Matbaacılık Tasarım Reklamcılık 0352 421 15 15 0549 7 999 Tokat (ITICI)

İLDAK İZMİR EZİDİ DİL KÜLTÜR TARİH ARAŞTIRMALARI KİTAPLIĞI

iletişim : kimgazetesi.com
AYLIK BÜLTEN YAYIMI İÇİN HAZIRLANMIŞTIR. PARAYLA SATILMAZ.

AZERBAYCAN'IN RENKLERİ

TATLAR

Azerbaycan'ın etnik yapısında Tatlar önemli yer tutmaktadır. Tat Dili, Hint-Avrupa dil grubunun İran ailesine dâhildir. Azerbaycan'da yaşayan Tatların dillerinde lehçe farklılıkları vardır. Tat dili bu farklardan dolayı 3 gruba ayrılmaktadır:

1. Kuba, Deveçi ve Konakkent bölgesinde yaşayan Tatların kullandığı **kuzey lehçesi**,

2. Hızı reyonunda yaşayan Tatların kullandıkları **merkez lehçesi**

3. Abşeron, Lahıç ve Şamahı Tatlarının kullandıkları **güney lehçesi**. Bu lehçe farklılıklarına rağmen Tatlar ortak Tat dilini kullanmaktadırlar.

Dinî inançlarına göre de Tatlar 3 gruba ayrılıyorlar:

İslam dinini kabul eden Tatlara **Müslüman Tatlar**

Grigoryan mezhebini, kabul eden Tatlara **Ermeni Tatlar** (veya Grigoryan Tatlar)

Musevi dinini kabul edip Tat dilinde konuşanlara ise **Yahudi Tatlar** (veya Dağ Yahudileri, Cuhudlar) adı verilmektedir. Müslüman Tatlar esasen Apşeron Yarımadası'nın Balahanı, Surahanı köylerinde; Hızı, Kuba, Şamahı rayonunun Melhem köyünde; İsmayıllı rayonunun Lahıç kasabasında yaşıyorlar. Ermeni Tatlar son döneme kadar Şamahı rayonunun Medrese ve Deveçi rayonunun Gilvar köyünde yaşıyorlardı. Yahudi Tatlar ise Kuba rayonunun Kırmızı kasabasında, Oğuz rayonunun merkezinde, aynı zamanda Bakü'de yaşıyorlar. Azerbaycan tarih yazımında Tatların bugün yaşadıkları Azerbaycan topraklarına yerleşmeleri konusunda genel bir görüş hâkimdir: Bu görüşe göre, Tatlar Sasanilerin hâkimiyeti döneminde (309-381) İran'a kuzeyden baskınlar düzenleyen göçebe Türk kabilelerine karşı koymak, baskınlardan korunmak için bugün yaşadıkları bölgeye yerleştirilmişlerdir. Azerbaycan tarih yazımının daha oluşum aşamasında olduğu XX. yüzyıl başlarında ortaya atılan bu görüş günümüz tarih yazımında da kabul görmektedir.

Yahudilerin ve Grigoryanların Tat dilini kabul etmeleri ise Tatların yüksek bir medeniyete sahip olmalarıyla açıklanmaktadır: Tatların medeniyeti nispeten yüksek olduğundan bunlar ile komşu olan Türkler (örneğin: Maştağa, Surahanı vs. köylerinde yaşayanlar), Yahudiler ve Çingeneler Tat dilini, âdet ve resmini kabul etmişler. Hatta bölgenin müthiş fatihleri olan Araplar bile kendi dillerini kaybedip Tat lisanını öğrenmişlerdir.

Musevi Tatlar"dan konu açılmışken burada Yahudilere değinmekte de yarar vardır. Yukarıda, Sasaniler döneminde Tatların (aynı zamanda Yahudi Tatların) bugünkü Azerbaycan'da şimdi yaşadıkları yerlere yerleştirilmelerinden bahsedildi. Fakat bunların yanında Azerbaycan'da Avrupa Yahudileri denen Yahudiler de yaşamaktadır. Bu Yahudilerin Azerbaycan'a yerleşmeleri ise Rusların Kafkasya'yı, o cümleden bugünkü Azerbaycan topraklarını işgalini takiben XIX. yüzyılda başlamıştır. Yahudi Tatlar ile Avrupalı Yahudiler arasında âdet-anane farkları mevcuttur. Yahudi Tatların ibadet evi olan "Numazi" Avrupalı Yahudilerin sinagoglarına benzememektedir. Yahudilerin Azerbaycan'daki sayıları son döneme doğru azalma göstermektedir. Şöyle ki; 1939 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre Azerbaycan Yahudilerinin sayıları 41.200 olarak tespit edilmiştir. Bu sayı 1989 yılı sayımında 30.800'e (% 0.4), 1999 yılı sayımında ise 8.900'e (% 0.1) düşmüştür. 2009 sayımında ise küçük bir artış göstermiştir (9.100 -% 0.1). Bağımsızlığın ilk yıllarında Yahudilerin sayısındaki keskin düşüş, Sovyetler Birliği'nin çöküşünü takiben Yahudilerin ana yurtları olarak tanımladıkları İsrail'e göç etmeleri nedeniyledir. Son yıllardaki artışı ise günümüzde Azerbaycan devleti ile İsrail devleti arasında yaşanan olumlu gelişmelere bağlamak mümkündür. "Yahudi Tatlar" genelde Azerbaycan Türkçesi ile, Avrupalı Yahudiler ise Rusça konuşmaktalar. Yahudiler'in bugün Azerbaycan'da Sinagogları bulunmakta, Dağ Yahudileri İcması, Avrupa Yahudileri (Aşkenazi) İcması ve Azerbaycan İsrail Derneğinin faaliyetleri devam etmektedir. Tatların sayılarına baktığımızda aşağıdaki manzarayla karşılaşıyoruz: 1897 nüfus sayımına göre ise Azerbaycan'da 91.300,1926 sayımına göre ise 30.500 Tat yaşamaktaydı. Sovyetlerin 1989 yılı son nüfus sayımına göre Azerbaycan'da 10.200 Tat yaşıyordu. Azerbaycan'ın bağımsızlığından sonra yapılan ilk nüfus sayımında Tatların sayısı 1999 yılında 10. 900 (% 0.13), ikinci nüfus sayımında ise 25.200 (% 0.3) olarak görülmüştür. Bugün Azerbaycan'da 1990 yılında kurulan Azeri- Tat Kültür Merkezi faaliyetini sürdürmekte; Tat folklorunu, Tat edebiyatını, tarihini, dilini, âdet-ananelerini incelemekte, Tatların toplu yaşadıkları bölgelerde 1-4. sınıflarda millî dilde eğitim vermek için ders programları, kitapları hazırlamaktadır. Tat dilinde kitaplar yayımlanmakta ve Tatlar devlet yönetiminde, kültürel ve ekonomik hayatta yer almaktadır. Kendi aralarında Tat dilini kullanmakla beraber Azerbaycan'ın diğer etnik unsurlarıyla ortak anlaşma dili olarak devlet dili -Azerbaycan dilini kabul etmekte ve kullanmaktalar.

Azerbaycan ile alakalı bilgilerim yalnızca kitaplara dayanmıyor. 7 kez gittiğim ve özellikle Kuba'da sahadan edindiğim gözlemler de var. Adı geçen reyonun Qrız kentinde dedemden kalan, şimdilerde abimin oturduğu evde asılı iki halıdan biri, aynı reyonun **Çiçi** kentine özgü figürlerle dokunmuştur. Diğeri Qrız'ın renklerini taşıyor. Çiçi halısını tezgâhında üreten Kıztamam yenge Çiçili bir **Tat** değil, Qrızlıdır. Demek ki etnik açıdan farklı köyler arasında sıkı bir kültürel etkileşim var. Öte yandan biri Alman, diğeri İngiliz, iki araştırmacı tarafından yazılan kitaplarda, Çiçi köyü halısı örneğine de yer verilmiş, ki sayfanın görselinde Lezgi yıldızı var.

Yalnızca halıda değil, halkların dilinde de güçlü bir alışveriş gerçekleşmiş. Xaçmaz reyonu **Çınartala** kentinde yaşayan bir yakınımın gelini Tat. Birkaç yıllık evliliğin ardından gelin hanım Qrız dilini söktü ve anadili Tatça ile birlikte kullanmaya başladı. Yabancısı olduğum bu iki dil arasında, tahmin ediyorum ki birçok benzerlik var.

Bu alanda yazılan her kitabı okudum, her kaynağa ulaşabildim diyemem. Yalnız ulaşabildiğim Türkçe kaynaklarda Qrız'dan söz edenler bu halkın **Buduğ**, **Lezgi** ve **Tat** olmak üzere üç dilden sözcük devşirdiğine ve üç dile sözcük aktardığına değiniyorlar. Şahmurad Qrızlı, yöredeki dilleri eskiliğine göre sıraladıklarında ilk sıraya Qrız'ın komşularından **Hınalık** kentinin dilini, ikinci sıraya Qrız dilini, üçüncü sıraya Lezgi dilini koyuyor.

Sayfamızdaki yazıda Tatçanın yöredeki etkinliğinden **Türk**, **Arap**, **Kürt**, **Yahudi**, **Ermeni**, **Çingene** toplulukları arasında Tat dilini benimseyenlerin olduğundan söz ediliyor. Tatların bir devleti, hele bir imparatorluğu tarih boyunca olmadı. Peki, bu dilin etkinliğinin altında hangi etkenler yer alıyor? Tat kültürünün baskın özellikler taşıması, Tatlar arasında üç dine mensup toplulukların bulunması dikkat çekici. Bu halk kim bilir kendini hangi hadiselerin içinde buldu?

ECİNNİLER -9-

ŞEHRİMİZDE ASAYİŞ İŞLERİ

Alkolizmdeki artış, resmî makamları ürkütmüş, ek önlemler almayı dayatmıştı. Öncelikle etkili kimyasallar, boyalar karıştırılarak ispirtonun tadı bozuldu. Artık lıkır lıkır içilmiyordu meret. Fakat bu da sökmedi. Gece karanlığında bekçi düdüklerine inat, sarhoş naralarıyla inliyordu sokaklar. Gemi azıya alanlar soluğu vali konağında alıyor, kapıdaki güvenliğe ecel terleri döktürüyorlardı. Meyhane, dikta rejimlerinde bile soluk alınan tek yerdir. Vatandaşların rahatsızlıklarını buralarda sarf etmesi bir ölçüde hoş görülür. Fakat bu demek değildir ki, gece yarısı ortalık şarkı türkü ile inlesin. Herifler rollerini iyi oynuyor, repertuarlarına millî ve yerli deyişler eklemeyi ihmal etmiyorlardı.

Gedek İğdir'a doğru / Dönek Çildir'a doğru dizelerini, **Esger olup vetene hizmet ederem men / Çağrılmadan esger olup gederem men** izliyordu. Vali bey birkaç kere uykusundan sıçrayıp harp mi çıktı diye telaşa kapılmış, pijama ile kapıya fırlamış, sarhoşlar onu görünce daha da coşup **Emrindeyiz baba** diye çığlık çığlığa bağrışmışlardı. Bunlar durumdan vazife çıkarıyor, ülkedeki siyasi dalgalanmalara karşı baştaki hükûmete destek mesajı veriyor, düşman çatlatıyorlardı.

Başbakan Menderes şehri ziyaret ettiğinde öncülüğünü Şişko N.....'in yaptığı partizanlar adamın otomobilini havaya kaldırmış, birkaç adım ellerinde taşımışlardı.

Yaz aylarına giriliyordu. Bu yandaşların sağı solu belli olmazdı. Bir bakmışsın bugünün şakşakçısı, yarının muhalifi olurdu. Yeni önlemler şart olmuştu. Ekiplere sarhoşları toplama, kimsenin gözünün yaşına bakmama talimatı verildi. Emniyet güçleri, şehri dört dönüyor, yakaladığını il dışındaki dere tepeye bırakıp dönüyordu. Akşamcılarla güvenlik arasındaki mücadele sıcak günlerde aralıksız devam etti. Herifler yılmıyor, gece bırakıldıkları yerden tıpış tıpış yürüyerek şehre geri dönüyor, arsız arsız sırıtıyorlardı.

Bütün bunların dışında bir püsküllü bela daha belirmişti. Ebdil emi, memlekette olanları sıkı sıkıya takip ettiği gibi, tepki göstermekten de geri kalmıyordu. Serbest kürsü olarak evinin damını seçer, ana avrat düz giderdi. Akşamcıların tersine, demeçlerini gündüzleri veriyor, ağzına kilit vurmuyordu. Eşinin ve çocuklarının yalvarmalarına aldırmaz, aşağı inmemekte ayak direrdi. İktidarda kim varsa onu hedef alırdı. Öfkesi başlarda Menderes'e, 27 Mayıs'tan sonra İsmet İnönü'ye yöneldi.

Okula gidip gelirken uzaktan onun haykırışlarını duyar, yaklaştığımda kendisini görürdüm. Kasketinin tereği örtülü gözlerinin altında oluşan torbacıklar hastalıklı bir ifadeyi açığa vuruyordu. Suratında başlayıp boynuna kadar inen derin çizgiler yıllar boyu yaşanmış bir memnu-niyetsizliği ifade ediyordu. Hayata karşı öfkesini küfürleri ile kusuyordu. Bugün düşünüyorum da o, belki siyasi liderlere değil, kendi yazgısına lanet okuyordu. Ne iş yaptığını bilmediğim bu amcanın biz oradan taşındıktan sonra da bu aykırı davranışına devam edip etmediğini, sonrasında kimleri hedef aldığını bilmiyorum.

ŞEHİRDE SEVGİ TERENNÜMLERİ

Müşterilerimizden biri, tarttırdığı karpuzun parasını ödedikten sonra benden fayton çağırmamı ister, aldığını faytona koyar, sürücüye evinin adresini vererek ücretini öder, hanımına jest yapardı.

Küçük iş yerimiz aynı kalsa da birkaç kez ev ve mahalle değiştirdik. Görgümüz bilgimiz arttı. Düğünlerde klarnet çalan yeni komşumuz, mesaisinin ardından eve sarhoş döner, hanımını oynamaya zorlar, gecenin geç saatlerine kadar müzik ziyafetinden nasiplenirdik. Kadının dediğine göre kocası bıçağın ucunu batıracak kadar işi ileri götürüyormuş.

Eski mahallemizde oturan berber müşterimizin kazancını içkiye yatırdığını söyleyenler vardı. Evini salça fabrikası olarak mı görüyordu bilinmez, fakat devamlı ucuza çürük domates satın alır, eşine gönderirdi. İstanbullu olduğunu bildiğim bu hanıma karşı suçluluk duyar, utancımdan kıpkırmızı olurdum. Onu ilk gördüğümde zamanımızda moda olan Hayat Mecmuasının kadın fotoğraflarındaki çarpıcılığı fark ettim. Şah Rıza Pehlevi'nin eşi Süreyya'ya benziyordu. Bu güzel yüz, evlerimizde çay tabaklarının da değişmez görseliydi. Beni elimde vıcık vıcık domateslerle dolu torba ile gördüğünde kaşlarını çatarak karşılardı. Bu kötü yüzleşme sebebiyle ayaklarım geri geri giderken yüreğim o sokağa bir an evvel varma heyecanıyla çarpardı. Babamdan gizli olarak çürüklerin arasına sağlamları yerleştirmek, bu güzel bayana karşı şirin görünmek için çaba harcar, biraz olsun yüzünü ekşitmesini bırakıp gülümsemesini dilerdim. Sonunda muradıma erdim ve beni yanağımdan bir makas alarak ödüllendirdi.

Fakat karı kocanın birlikteliklerinde aklımın ermediği başka uyumsuzluklar da vardı. Çok geçmeden kadının şehrimize ve eşine sırtını dönerek evini terk edip İstanbul'a gittiğini duyduğumda içimden bir şeyler koptu.

Prenses Süreyya

Dert bir değil, elvan elvandı. Arpaçay'ın kükreyerek aktığı dar boğazlar hariç, sınırda elini kolunu sallayarak geçilen haddinden fazla yer vardı. Bir bakmışsın bir keçi yavrusu o yandan bu yana sekmiş, bir dana karşıya iltica etmişti. İş yasak koymakla bitmiyordu vesselam.

Kaz geçti protokol, tavuk kaçtı protokol. Önceleri ayaküstü düzenlenen görüşmeler, günü birlik mesaiye dönünce Sovyetlerle ortaklaşa mekân inşa edildi. Bir sivil, bir apoletli, bir tercüman derken altı kişi arasında samimiyet oluşmuş, ilişkiler cıvımıştı. En sakıncalı olanı ise elin adamı ile şerefe kadeh kaldırıp fondip yapmaktı. Rus komutan içki dolu bardağı yukarıda tutuyor, tercümanı Rusça ifadeyi **Atatürk'ün adına** diye çeviriyordu. Sen sen ol, gel de katılma bu davete. E tabi ardından komşu hatırına Lenin için de votkayı kafaya dikiyordun. Bu böyle giderse alkol bağımlısı olmak vardı. **Komutanın şerefine**, **komutanın yaveri şerefine** derken zil zurna eve sarhoş dönen yetkilileri eşleri kuşkuyla karşılıyor, bu herifler hangi meyhanelerde sürttü diye kocalarına surat asıyorlardı.

Protestolar ise kabak tadı veren ayrı bir işti. Birinde sınırın sıfır noktasına gittiğimde Sovyet tarafının nöbet tutan askerlerini birkaç metre mesafeden gördüm. Tugay komutanı **aman fotoğraf çekmeyin** diye uyardı. Birçok davranış, protestoya konu oluyor, karşıdaki makamlardan sık sık şikâyetler geliyormuş. Komutan, biz oraya doğru göz ucuyla bile bakmıyoruz, bir an için dalgınlıkla kaçamak yapsak **niye çattın kaşını** diyerek alınganlık gösteriyor, nota veriyorlar. Ondan sonra birçok yazışma gerekiyor, dedi.

Şehre gelen Sabah Gazetesi muhabirinin peşine takılmış çalıştığım yerel gazete adına haber peşine düşmüştüm. Valilik, kaymakamlara ve yerel yöneticilere biz basın mensuplarına kolaylık sağlamaları konusunda yazılı talimat vermişti. Fakat özellikle belediye başkanları ilçelerinin sorunlarını belirtmek yerine, hazır fırsat bulmuşken hayat hikâyelerinden kesitler veriyorlardı. Bir zamanlar cümle cümle aklımda tuttuğum bu anlatımlar kırk yıllık zaman dilimi içerisinde beynimden uçup gitti. Bunlardan en ilgi çekici olan Kızılçakçak beldesi Belediye Başkan Vekilinin anılarıydı.

Gençliğinde atıyla posta çavuşluğu yapıp dağ taş demeden dolaşan bu adamın talihi, bir hırsızın yüzünden kararmıştı. Ata mı yansın, eyere mi diye kara kara düşünen bu vatandaş, kış günü yollara düşmüş, gözbebeğinin izini sürmüştü. İlçeden ilçeye koşuyor, hayvan pazarlarında araştırma yapıyor, tam da tarifine uyan atın el değiştirdiğini öğrenip ipucu yakaladığına seviniyor, umutlanıyordu. Sonunda küheylanının Sinek Dağı tepesinde, bir aşiret reisine satıldığını öğrenip haberi doğrulamak için yönünü Sinek dağına çevirdi. Hâlden anlayan bir kadın, bu garibi takım elbiseden ve çizmelerden kurtarıp şalvar, tiftik, cızlavet ayakkabı ile giyindirip kuşandırdı. Kahramanımız, dağı tırmanıp zirveye eriştiğinde silahlı adamlar tarafından yakalandı. Reis, ona nerden gelip nereye gittiğini sordu. Posta çavuşumuz, adamı kuşkulandırmamak için bir hikâye uydurdu ve at meraklısı olduğunu söyleyip mümkünse tavladakileri görmek istedi.

Barınağa girdiklerinde sevgili kısrağı ile karşı karşıya geldi. At acı acı kişnedi. İkisinin de gözleri nemlendi. Fazla belli etmeden alıcı gibi pazarlığa girişti. Reis dedesinin ücretini istedi.

Posta çavuşu dağdan inip sersefil dolaşırken İran sınırındaki birlikleri teftişten dönen Kolordu Komutanının cipi ile karşılaştı. Aracın önüne kendini attığında ezilmekten son anda kurtuldu. Komutan aşağı inip derdini sordu. Takım, bölük, tabur, dönem dâhil mükemmel bir tekmil verdi. **Atımı istiyorum** dedi. Yukarı iki asker gönderip atı getirdiklerinde komutanın ellerine sarılıp atın boynuna dolanarak uzun uzun hıçkırdı.

Evine döndüğünde karısı ve çocukları kendisini tanımayıp içeri girmesine izin vermediler. Esasen aylar önce ortadan kaybolan adamla saçları ağarmış, bıyıkları seyrekleşmiş, ağzında diş kalmamış bu kişinin hiçbir benzerliği yoktu. Neyse ki aracıların yardımıyla evine kabul edilmeyi başardı.

Eski posta çavuşu, şimdi beldenin başkan vekili, biz iki gazeteciyi iki gün oyalayıp ne içme suyu derdinden, ne kanalizasyon sıkıntısından söz etmemeyi başararak yolcu etmeyi başarmıştı.